

JANKA KUPALA

OB JUBILEJU NAJVEČJEGA BELORUSKEGA PESNIKA

JAN ŠEDIVÝ

Vse do najnovejše dobe so živeli med vsemi Slovani v najneugodnejših verskih, narodnih, prosvetnih in gospodarskih razmerah Belorusi. Z naredbo iz leta 1876. je hotela carska ruska vlada potegniti debelo, neizbrisljivo črto čez slavno preteklost naroda, ki je tvoril nekdanj jedro mogočne litovske države, ki je v zvezi s Poljsko odločilno posegala v razvoj evropskih dogodkov. Petrograjski mogotci so uradno proglasili za navadno rusko narečje jezik, v katerem je dal že leta 1519. dr. Francisk Skarina natisniti svoj prevod 22ih knjig sv. pisma. V Rusiji so najstrože prepovedali tiskanje knjig in časopisov v tisti že leta 1519. tako razviti beloruščini, da je v njej lahko izšel znameniti litvanski statut, urejajoč v 487ih člankih pravne razmere litvanskih pokrajin vse do delitve Poljsko-litvanske države.

Ali kljub uradnemu proglašanju za mrtvega, je beloruski narod še živel in beloruščina se ni dala iztrebiti iz ust milijonov bednega ljudstva, čeprav so ji s silo zaprli pot v knjigo. Ob koncu minulega in zlasti v začetku našega stoletja se je začelo celó prebujanje beloruskega naroda, ki je od leta 1917. zajelo skoraj deset milijonov ljudi.

Med možmi, ki so najuspešneje vzbujali v Belorusih zavest narodne samobitnosti in priborili beloruščini nesporno veljavo knjižnega jezika, zavzema nedvomno prvo mesto Janka Kupala. Z vrednotami svojega pesniškega ustvarjanja si je izsilil vstop tudi v svetovno književnost in opozoril svet na svoj nepoznani narod. Več njegovih pesnitev so preveli v poljski, ukrajinski, češki in nemški jezik; med prevajalci v ruščino najdemo celo Maksima Gorkega. Poleg Jakuba Kołasa je Janka Kupala ne samo najplodovitejši, ampak tudi največji beloruski književnik.

*

Malo je pesnikov, ki bi sami doživljali in v svoji duši občutili tako bridko kakor Kupala vse gorje na smrt obsojenega, kulturno zaostalega in gospodarsko izžemanega naroda. Ker je njegovo življenje razvoj vsega beloruskega ljudstva v miniaturni, zato je mogel ustvariti v svojih pesnitvah umetniške nazorne portrete življenja, zemlje in reševati probleme svojega naroda.

Jan Dominikawič Łucewič, ki je znan skoraj samo pod svojim pesniškim imenom Janka Kupala, se je rodil 25. julija 1882. na veleposestvu Wjazinka blizu Radaškawič v mienski guberniji. Njegov oče

Daminik Łucewicz je bil obubožan plemič, ki je vzel del tega veleposestva v najem in ga sam obdeloval. Tu je preživel Janka Kupala najnežnejšo mladost do tretjega leta, ko so se mu preselili starši v Kocine v Barisavsko okrožje, da vstopijo v službo pri poljskem plemiču Bagdonowiczu. Pod vplivom svojega službodajalca je dal oče učiti svojega sina Jana pisati in čitati v poljščini.

Ko je v pesnikovem osmem letu nastopil službo na veleposestvu ruskega kneza Turčinova blizu Mienska, je dal svojemu sinu v roke ruski koledar, na katerem se je z materino pomočjo učil čitati in pisati v ruskem jeziku. Po teh prvih pripravah so mu dajali osnovne temelje znanja v ruščini in poljščini potujoči učitelji, ki so hodili tedaj od dvorca do dvorca in poučevali s svojimi precej skromnimi zalogami znanja brez vsake prave metode ukažljivo mladino, ki je imela predaleč v šolo. Kupalov bistroumni in za silo pismeni oče je kmalu spoznal, da mu potujoči učitelji ne bodo mogli izobraziti otrok. Da bi lahko dal svojo deco v šolo, je odpovedal službo in preživel nekaj časa svojo družino kot izvozček v Miensku. Ali zaslužek ni zadoščal niti za najnujnejše potreščine in zato je moral kmalu prevzeti službo na nekem veleposestvu osem ur hoda do Mienska. Ker so se očetove gmotne razmere nekoliko izboljšale, je pripravljaj neki učitelj Janko za vstop v gimnazijo. Ko pa je oče spoznal, da ne bi zmožel stroškov za šolanje, ga je zadržal doma pri delu. Janka je medtem strastno vzljubil knjigo in izrabil vsako minuto za čitanje, večkrat na škodo kmetskim opravilom.

Łucewiczem so rojenice prisodile stalno preseljevanje. Tako so v Kupalovem petnajstem letu vzeli njegovi starši v najem del veleposestva Selišča. Odtod so pošiljali Janko preko zime v osnovno šolo v bližnje Belaruče, kjer je dobil v začetku naslednje spomladi izpričevalo čez osnovno šolo. Kmalu nato je začel Kupala zahajati h knezu Cahoviču, velikemu idealistu in globoko izobraženemu možu, ki ga je pregnala v ta kraj carska vlada zaradi njegovih socialnih idej. Iz njegove knjižnice si je pridno izposojal knjige, v njegovi družbi pa se je Kupala tudi seznanil s poznejšim beloruskim pesnikom Antonom Ljawickim, znanim pod psevdonimom Jadwigin Š. Na Jadwiginovem domu v družini Ljawickih je Kupala v svojem sedemnajstem letu prvič dobil v roke beloruske knjige, ki so napravile nanj izreden vtisk, ali narodne zavesti mu še vendar niso vzbudile.

Važen prelom v življenju se mu je izvršil v devetnajstem letu. Na spomlad mu je umrl za tuberkulozo oče, v jeseni istega leta brat, kmalu nato pa istega dne dve sestri. Ti žalostni dogodki so Kupalo popolnoma odvrnili od kmetijstva. Spoznal je, da rodi kmetsko delo človeku za-

dovoljnost in srečo samo tedaj, kadar so jo že cela pokolenja prednikov gnojila s svojim znojem in kadar more sejati vanjo svoje upe tudi za svoje potomce. Tuja zemlja izpije sile, rodi zavist in prekletstvo, vcepi marsikom v dušo revolucionarne misli, ki v izmučenem in od skrbi in truda izmozganem telesu bohotno goje plevel tuberkuloze, če jim močna volja zabrani izhod. Kmet brez svoje grude, obsojen na cigansko potikanje po tuji zemlji, je kakor riba brez vode. Zato je šel mladi Kupala v svet iskat drugačnega kruha.

Nekaj mesecev je bil učitelj na neki zasebni tajni poljski osnovni šoli. Toda v učiteljskem poklicu ni našel sreče in zato je službo odpovedal. Vstopil je nato v sodnijsko pisarno blizu svojega rojstnega kraja. Siten in malenkosten sodnik se je razsrdil nad njegovimi packami in ga že čez nekaj dni zapodil z besedami: „Grdo pišeš, pojdi rajši orat!“ Po daljšem iskanju zaslužka ga je sprejel za pomočnika neki gozdar, ki pa mu je kmalu odpovedal, ker je zamišljeni in sanjavi Janka tudi med potjo čital knjige in večkrat pozabil izvršiti kak njegov ukaz. Nato je poskusil srečo kot ekonomov pomočnik na nekem veleposestvu. Ostal pa je tam samo čez zimo, ker ga je spomladi gospodar spodil zaradi preprijaznega in prevljudnega občevanja z delavci.

Po teh razočaranjih se je vrnil k materi, da si nabere svežih sil za življenjski boj. Pridno ji je pomagal pri delu na polju v Akopih blizu Radaškovič, kamor se je preselila in kjer še sedaj živi. Izredno je ljubil mater, ki so ji porodi in odgoja sedmerih otrok izsesali kri in moč, še bolj pa žalost zaradi smrti šesterih otrok in moža. V dolgi zimi ji ni mogel in hotel izčrpavati že itak prepičlih zalog živil in povečavati skrbi. Zopet je prijel za popotno palico. Samo za hrano je v svojem 23. letu našel zaslužek kot navaden delavec v neki pivovarni v mienski okolici. Tu je doživel leta 1905. revolucijo. Rusko „samoderžavije“ se je nevarno zazibalo in električni tok narodne samozvesti je spreletel vsaj vodilne glave neruskih narodov, zlasti Ukrajincev, pa tudi Belorusov. Ta revolucija je razgibala tudi mladega Kupalo in zaigrala na najintimnejše strune njegove duše. Do tedaj za svoj narod izgubljen sin, ki je nihal med poljsko in rusko narodnostjo, je postal Belorus. Že prej je pisal poljske verze, sedaj pa je začel izlivati svojo notranjost v beloruske pesmi.

Težavno tovarniško delo ga je v dolgih poletnih dneh preveč utrudilo, da bi še mogel v svojem edinem prostem času ponoči sanjariti in pisati. Zato je spomladi službo odpovedal. Poleti je pomagal materi, v naslednjih dveh zimah pa je delal v tovarni. Zdoma in iz tovarne je pošiljal beloruske pesmi raznim ruskim časopisom, kjer je zlasti opisoval človeka nedostojno življenje delavstva. Že v teh svojih prvencih je po-

kazal velike sposobnosti. Naravnost od stroja so ga v njegovem 26. letu poklicali za uradnika v knjižnico „Znanje“ v Wilno. V jeseni naslednjega leta so mu beloruski krogi preskrbeli štipendijo, da je mogel od leta 1909. do leta 1913. izpopolnjevati svoje znanje na svobodni privatni univerzi Čarnjajeva v Moskvi. Po kratkem oddihu pri svoji materi se je vrnil v Wilno, kjer je prevzel uredništvo „Naše Niwe“, prvega beloruskega literarnega časopisa. Ko so za svetovne vojne Nemci zavzeli Wilno, se je Kupala umaknil v Miensk, kjer so ga vtaknili v rusko vojaško suknjo. Po zaslugi svojega poveljnika, ženinega brata, so ga spoznali za nesposobnega za fronto in tako je prebil ves vojni čas po raznih beloruskih mestih. Leta 1920. se je stalno naselil v Miensku, kjer še sedaj deluje.

*

Svojevrstno življenje Janke Kupale je vplivalo tudi na njegovo pesem. Kot dediščino si je prinesel na svet tisto bedo, siromaštvo, trpljenje, zaničevanje in iz njih izvirajočo otožnost, ki tarejo belorusko ljudstvo. Tako so njegove pesmi res otroci bede, kakor sam pravi o njih. Ni čudno, če skoraj vsa njegova dela izzvene v otožnost ali pa v fino satiro. Jasno je, da se more njegova mehka, nežno čuteča in v trpljenju očiščena duša pesniško izživljati samo v liriki. Preveč pa je zvezan z usodo svojega ljudstva, ki sta mu tlačanstvo in duhovno suženjstvo obrnili pogled v tla in vase ter ga izolirali od evropskih kulturnih pokretov in stremljenj, da bi mogli uvrstiti Kupalo v kako literarnozgodovinsko strujo ali gibanje. Ni klasicist, ne romantik, ne realist, ne naturalist, ne simbolist, ne modernist, ampak z domačo zemljo zvezan samonikel poet, narodni in socialni buditelj, zvonar in prerok.

Na beloruskem literarnem poprišču je nastopil prvič leta 1905. s pesmijo „Mužyk“, ki je pravi biser svetovne poezije. Za razumevanje in kemično analizo vsebine, ki se kuha v ogromnem kotlu na Vzhodu, nam daje več podatkov, kakor nam jih dajejo dolge znanstvene razprave.

„Što ja mužyk, use tut znajuć
i, jak jość hety svet wjalik,
z mjane śmjajucca, pagardžajuć,
bo ja mužyk, durny mužyk.“

Da sem mužik, to vedo vsi. In naj je ta svet še tako velik, povsod se mi posmehujejo in me zaničujejo, ker sem pač mužik, oduren mužik. Pisati in čitati ne znam. Jezik mi ne teče gladko. Večno pač samo orjem in sejem. Delam kakor živina, naj sem velik ali majhen. Oči mi zaliva vroč znoj. Kričanje in lajanje gospode prenašam. Jok kruha lačne dece mi brni po ušesih. Za praznike skoraj niti ne vem. Če zbolim, se zdravim

brez doktorja. Sem pač siromak, oduren mužik. Zato naj izginem kakor guščarica v gozdu in naj crknem kakor pes za plotom. Do konca svojega življenja pa vendar ne bom pozabil, da sem človek, četudi samo mužik. Naj me le zaničujejo, „ja budu žyć, bo ja mużyk (bom živel, ker sem mužik).“

Z usodo beloruskega mužika se peča v večini svojih del, zlasti pa v svoji prvi pesniški zbirki „Žalejka“ (Piščalka), ki je izšla leta 1908.; kajti razgovarjati se hoče z vsem ljudstvom in prisluškovati utripom milijonov. Z njim se bori za priznanje, da je beloruski mužik človek. Posebno ga bolijo socialne krivice.

Žene, vdove in nedorasla dekleta prepode z dolgih postati lačne krockarje in se zarijejo v široke ogone. Ko jim začno pešati sile, se medsebojno izpodbujajo z žalostno pesmijo. Snopi se množe in rastejo v kopice. Žanjam se je že posušil jezik kakor kost in znoj jim je premočil vso obleko. Ostro strnišče jim sesa kri na bosih nogah kakor nešteto pijavk. Strogi in krvoločni gospodarjev nadzornik jih neprestano priganja in jim obljublja zvečer za nagrado kozarec žganja. In žanjice bodo pile, hvalile gospodarje in skozi zadržane solze s tresočimi se glasovi prepevale pesmi (Žalejka, 18).

Beloruskemu mužiku je oče glad, ki ga je vzredil in vzgojil, beda mu je mati, a delo mu daje moč. Gluh in nem mora biti, kadar ga zaničujejo. Z belim kruhom hrani svet, sam pa je mekine. Od njegovega dela imajo vsi korist, a nihče mu ne reče niti: hvala! (Žalejka, 5, 6.)

Njegov trud se ne dá niti zdaleka primerjati z delom Rusa ali Ukrajince v njuni rodovitni črni zemlji. Belorusija ni razkošna in bogata, ampak peščena in kamenita. Osat izpodriva z njiv žito, ki je prepojeno z znojem. Naj vloži Belorus v svoje polje še toliko truda, vendar mu rodi samo boren ječmen in oves (Žalejka, 3). Gorje se mu je prilepilo na podplate in ga zasleduje na vsako sled. Beda je v hiši, siromaštvo za hišo, nesreča za poljem in zlo na polju. Mati se trudi pri zibelki, da bi z veselo uspavanko pomnožila svojemu otroku srečo brezskrbnih dni, ali ob misli na otrokovo prihodnost ji privró iz grla samo otožne melodije. Čim bo slekel srajčico pa vse do groba bo izročen na milost in nemilost gospodi. S krvavimi žulji jim bo delal, da dobi za plačilo slabo hrano, malo denarja in mnogo udarcev. Upanje na izboljšanje je prazno, ker je vsak dan enak prejšnjemu. Če drugi tožijo nad izgubljeno srečo, tbo njega morila zavest, da sreče sploh ne bo okusil. Je sicer ena pot, ki vodi med gospode: mehak hrbet, hinavščina in velikopotezna kraja. Ali tako pridobljena sreča bi njenemu otroku tolikanj zastrupila dušo, da bi zaničeval celo njo samo in se sramoval njenega jezika (Žalejka, 91).

V poznejših zbirkah svojih pesmi, kakor sta n. pr. Hušljár (1910) in Šljacham žyćcja (Po življenjski poti, 1913), čuti Kupala veliko odgovornost, ki mu jo nalagata vlogi preroka in voditelja. Razen socialnih so še življenjska vprašanja, kjer si mora biti na jasnem. Rešuje jih sam zase in le redko najdejo njegovi notranji boji izraza v pesmi. Hotel bi voditi svoje ljudstvo h Kristu, a boji se, da bi potem gospoda še bolj zaslužnčila njegov narod. Po Kupalovem mnenju služijo sedaj med pravoslavnimi Belorusi ideologiji izkoriščevalcev služabniki tistega, ki je s svojo blagovestjo nekoč raztrgal sužnjem okove in jih povzdignil v božje otroke. Poudarjajo tiste nauke, ki se dajo razlagati v korist in v opravičilo mogočnejšev, zamolčujejo pa kaj radi one, ki govorijo za pravice bednega ljudstva; družijo se zlasti z vladajočimi sloji in so sprejeli celo njihov ruski jezik. Na ta način belorusko ljudstvo težko najde v veri pravo tolažbo.

Kupala je zato prepričan, da je njegovemu narodu poezija potrebna kakor vsakdanji kruh. Pesem mu lajša življenje, poživilja duha in kaže pot v svet idealov (Hušljár, 8) ter daje okusiti vsaj senco svobode. Zakaj goslim oblastneži ne morejo predpisovati zakonov. Pesnikovo srce daje odgovor samo Bogu. Njegova misel je podobna solncu, zori in orlu. Knez more poeta vreči v ječo, lahko mu vzame glavo, ne more pa vkovati v verige njegovih misli (Šljacham žyćcja, 215). Pesnik je kakor zvonar, ki je zgradil zvonik na vrhu najvišje gore in obesil vanj zvon, da sliši ves narod njegovo pesem. Donenje zvona daje več lepote sicer precej enolični beloruski pokrajini, po kateri so posejane skromne vasi brez sadnega drevja in vrtov. Med bornimi hišami štrle kvišku bele breze kakor z zelenjem okrašene ogromne sveče, med katerimi se po nekoliko valoviti planjavi igrajo v lahnem vetru zeleni javori in košate lipe ter mogočni hrasti, ki v orjaškem boju dostojanstveno in junaško kljubujejo nevihtam. Pesem zvonarja se spleta v čudovito melodijo z žuborenjem počasnega toka sanjavega Njomaná. Ko je bil Belorus še gospodar svoje domovine in slaven v svetu, je bilo tod živahno vrvenje, sedaj pa si v Njomanu pere rane od suženjskih okovov, zapuščen od izobražencev, ki so prišli k bregu Neve (t. j. k Rusom) ali Wisle (k Poljakom) in jih ne mika več lepota Njomaná („Nad Njomanam“).

Kot pravi voditelj spremlja Kupala s svojo pesmijo beloruskega kmeta v vseh letnih časih in ga skuša z neprisiljenim poukom in z ljubeznijo ozdraviti pijančevanja in navaditi pridnosti in vztrajnosti. Največ pesmi mu privre iz duše ob misli na jesen. Ko umira narava in odpodé divji viharji ptice pevke, grize v vedni pozni jeseni živečega Belo-

rusa še več jesenskih misli, tolaži ga edino setev ozimine, ki vstane spomladi po kruti zimi k novemu življenju (Žalejka, 33, 100).

K tej pomladi skuša zbuditi narod s svojo znamenito pesmijo „A chto tam idzie?“ (A kdo tam gre?), ki jo zna na izust vsak zaveden Belorus. Nepregledne množice beloruskega ljudstva prihajajo od vseh strani. Na okrvavelih nogah jim žvenketajo verige. Roke so jim skrivljene od pretežkega dela izza zgodnje mladosti. Na upognjenih plečih nosijo — svojo krivdo. Vsemu svetu jo hočejo sedaj pokazati. Beda in gorje sta jih k temu prisilila. Tem zaničevanim, gluhih in nemim množicam se je namreč zahotelo, da bi jih šteli za ljudi, a to je še sedaj v očeh mogotcev velik greh.

Kupala se je polagoma otresel svojega pesimizma, ki je značilen za prvo dobo njegovega ustvarjanja, ko se je imel samo za mužika brez kake posebne naloge in odgovornosti. Svoj višek je dosegel ta pesimizem v dramatični pesnitvi v dvanajstih slikah z naslovom „Adwiečnaja piešnja“ (Večna pesem, 1910). Kakor v kinu se vrste pred našimi očmi najvažnejši dogodki iz življenja beloruskega mužika.

Niti enega trenutka ni, ko ne teko solze. Nikjer ni niti sence izgleda na lepše čase. Brezupnost se po vsaki sliki vedno težje vleže na čitateljevo dušo. Za mužika ni v takih razmerah nič lepšega ko smrt.

Solnce je prinesla v Kupaľovo življenje njegova žena. Zgradila sta si lastno gnezdo, kjer se popolnoma v duhu svojega ljudstva oklepata narodnih običajev in navad. Odslej se v njegovih delih otožnost in pesimizem umakneta pesmi „Jana i ja“ (Ona in jaz). V štirinajstih slikah po osem kitic daje izraza ljubezni do svoje žene. To je visoka pesem dveh src v beloruski vasi.

Od svoje poroke govori svojemu ljudstvu tolažilne besede. Prepričan je, da se bodo solze posušile in zjasnile oči, da bo skoraj konec gladu in bede in da si bo ljudstvo utrlo pot k svobodi, prosveti, pravici, k solncu in novemu življenju. Zbirko „Spadčyna“ (Dediščina), ki jo je izdal leta 1922. v Miensku, preveva veselo upanje ob nepričakovanem razvoju svetovnih dogodkov. Že leta 1917. je nastala tista pesem te zbirke, kjer pripravlja svoj narod na samoodločbo. Poziva ga na splošno in viharo narodno skupščino, ki bo za vselej raztrgala vse suženjske okove. Govori naj tako glasno, da ga bo slišal ves svet, o svojih ponižanjih, žaljenjih in večnem trpljenju, ki ga morejo povzročiti samo brezčutni rablji. Pokaže naj na morje križev na prezgodnjih grobovih! Pove naj, s kakim satanskim sadizmom so ga zemljiški gospodje silili tlačaniti, kako so ga carji preganjali z domače grude in kako so kosali njegovo ozemlje (Spadčyna, 40).

Izraz veselja nad novimi časi, ko se je vzbudil pravi gospodar, prejšnji tlačan, je njegova pesniška zbirka „Beznazounae“ (Brezimene) iz leta 1925. Preveva jo upanje, da bo nova doba bodočim pokolenjem bogato nadomestila stoletja suženjstva in nesreče.

Kupala je tako izrazito čuvstvena narava, da prevladuje lirični element tudi tedaj, kadar zaide na epično polje. V njegovih bajkah se opaza vpliv Krylova, ali Kupaľov jezik je živahnejši in slikovitejši, ozadje pa manj narodno. Med pripovedkami v vezani besedi sta najbolj znani humoristični „Strah“ in „Swat“. Snov zanje kakor tudi mnogo primerov in simbolov je vzel iz narodne poezije.

Dramatična pesnitev „Son na kurhanie“ (Sanje na grobu junakov, 1910) v štirih slikah ima simbolični pomen. Zaklad, ki ga išče Sam v starem gradu, je simbol boljše bodočnosti, po kateri koprne Belorusi. Z večjim poudarkom in v bolj zgoščenem slogu se ponavljajo v tem delu socialni, narodni in politični motivi iz „Žalejke“ in „Šljacham žycja“.

Na odru je imela izreden uspeh „Paulinka“, komedija v dveh dejanjih. Zelo posrečen je portret glavne osebe, Paulinke, pridnega, poštenega in narodno zavednega dekleta iz vrst obubožanega beloruskega plemstva. Njeno pravo nasprotje je Adolf Bykouščyk, tip razuzdanega lahkomišelnega plemiča, ki se poteguje za njeno roko. Enako verno slika Kupala belorusko življenje v burki „Prymaki“ (Zeti, 1913) in pa v tragikomediji „Tytejšyja“ (Sedanost, 1924), kjer podaja življenje po revoluciji v Miensku, sedanji prestolnici beloruske republike.

Med dramatičnimi spisi stoji v umetniškem oziru najvišje „Razkidanje hniazdo“ (Uničeno gnezdo, 1913). Ta drama v petih dejanjih je nazorna slika revolucionarnega gibanja kmetov in delavcev tik pred izbruhom revolucije leta 1905. Uporni kmet Ljawon Zjablik se spre s svojim zemljiškim gospodom, ki zaradi tega zahteva, da se Zjablik izseli. Ker tega noče storiti prostovoljno, ga postavi zemljiški gospod na cesto. Ljawon Zjablik ne more preboleti te nesreče in si vzame življenje. Tragedija je tem hujša, ker sta se Zjablikova hči Zoška in sin zemljiškega gospoda strastno vzljubila. Zoška odgovarja svoji materi, ki jo opozarja, naj ne veruje gosposkim izžemalcem: Mama, mamica! Jasni mesec plava zlati zori nasproti, zeleni javor se sklanja k svojemu prijatelju maklenu (v beloruščini ženskega spola!), a on, moje solnce, prihaja k meni iz daljnih krajev in mi prinaša bogate darove: goreče srce, koprnečo dušo in neizmerno ljubezen. Ko jo je vsled očetovih spletk zapustil in odšel v tujino, se je Zoški zmešalo. Kmetov najstarejši sin Simon išče pravice pri sodišču, ali doživi razočaranje, ker je sodišče dalo prav graščaku. Tembolj nestrpno pričakuje zato v duševni zmedenosti „veliko

sodbo“, ki bo na svetu res razdelila pravico. Glad in mraz pa prisilita ostale družinske člane, da vzamejo v roke beraško palico.

Če izvzamemo nekatere redke izjeme, kažejo njegovi verzi izredno tehnično dovršenost. Večkrat so prava godba. Z glasovi a, u, au, ki so za beloruščino tako značilni, zna z otožno muziko svojih verzov izredno poudariti otožno vsebino. Globoke misli, lep jezik in krasne prispodobе še bolj povzdigujejo umetniško vrednost del Janke Kupale in mu pripravljajo mesto med največjimi osebnostmi svetovne književnosti. Prevajanje njegovih del v naš jezik bi pomenilo za slovensko kulturo pridobitev svežih sokov zdravega, mladega slovanskega narodnega organizma.

PESEM OBEŠENCEV

Epitaf v obliki balade, ki jo je zložil Villon zase in za svoje pajdaše, ko je čakal, da bo z njimi vred obešen.

A L O J Z G R A D N I K

O brat, kristjan, ne hodi kar naprej!
Postoj, ne bodi trdega srca,
sočutje z nami, revami, imej,
saj Bog ti nékdaj že plačilo da.
Poglej, tu sedem, osem nas binglja.
Kar smo trebuščkov si preveč mastili,
žro črvi jih in se cefrajo gnili.
Prah skoro bomo, zdaj še kost in kite.
Naj nihče nas z zbadljivkami ne šili.
Da prizanesi nam, Boga prosite!

O brat, nikar ne maši si ušes
pred našo prošnjo. Če se nam godi
kot zaslužili smo, je vendar res,
da mnoge so butice brez soli.
Preprosi, naj obrne v nas oči,
Sinú Marije, Blažene Device!
Ko že namenjene so nam te vice,
naj nas otme od pekla muk; če zvite
kosti so, duša čuti še krivice.
Da prizanesi nam, Boga prosite!